

JENESIS

--- 1 ---

Mel suen biya arataman ko duap.

1. Duap te nunguningkiri Kaem taiti ali beteram.
2. Bare sor ko ariga me dirmakaso. Sor yam anikaso. Yu mel suen biya iramuram, se tiromrom biya anikaso, se Kaem ko Korang Bur yu awete nama taiwakaso.

3. Se Kaem balam, "Nikim aratukko." Se nikim aratam. 4. Se Kaem nikim aratam mu arigam yawarakala se ko amilmilaram. Aking balam se nikim kigilik aratam, se tiromrom kigilik aratam. 5. Se nikim balam mu "woremkalal" mam, se tiromrom balam mu "turom" mam. Se turom batagam ale ukiram mu tom 1.

6-7. Se Kaem balam, "Yu paoga ilagala aratukko," mam, "bo kualala, bo aliti." Se mel balam mu arataman. 8. Se kuwim yu aliti yu kualala ko kusumuri mu nup beteram "taiti" mam. Se turom batagam ale ukiram mu tom 2.

9. Se Kaem balam, "Yu taiti bowa ningi aniso imi, nama kuwim suwanta bolala awurukko, se sor ali duruk ware aratukko." Se mel balam mu aratam.

10. Se sor garagarayam mu Kaem balam "ali" mam, se yu nama kuwim suwanta bolala awuram mu balam "gagi" mam. Ale Kaem mel aratam mu arigam yawarakala se ko amilmilaram.

11. Se Kaem balam, "Ali likilim la te tam, sirsir, se nana gia ko mel suen la mu aratuk ale ali likilim la terong maukko." Se mel balam mu aratam. 12. Se ali awete tam mel duap duap arataman.

Se Kaem mel aratam mu arigam yawarakala se ko amilmilaram. 13. Se turom batagam ale sor ukiram mu tom 3.

14. Se Kaem balam, "Nikim taiti bowa ko aratomonko," mam, "se turom kilimik, woremkalal kilimik anirukko, sige, yar, tom duap duap te ikimonko. 15. Ale nononga nikitang ali lilim la tuokko." Se mel balam mu aratam. 16. Kaem nikim bibiya ilagala balam se arataman: worem mu arkalal nikim tuokko, sige mu turom nikim tuokko. Ale balam se baras agotala arataman. 17. Ale nikim taiti bowa

ko awuram mu ali nikim tumonko, 18. ale arkalal turom bitarmon, ale tiromrom nikitang kirker nunga awumonko. Se Kaem mel aratam mu arigam yawarakala se ko amilmilaram. 19. Se turom batagam ale ukiram mu tom 4.

20. Se Kaem balam, "Yu gagi ningi mel duap duap

sokel ago mu aratuk ale yu likilim la terong maukko. Se yalek inanganang suen la aratomon ale taiti bowa ko bengimon geragomonko." 21. Butata se Kaem gagi ningi wal bibiya nunga beteram, ale yu ningi ko mel duap duap ago nunga beteram, ale watingi ali te inanganang duap duap ago nunga beteram. Ale nu mel aratam mu arigam ale ko amilmilaram. 22. Ale marak nungaram ale balam, "Gagi ningi ko mel duap duap gue pagomon ale gagi terong maukko. Se watingi ali te mu inanganang suen biya tala pagomonko." 23. Se turom batagam ale ukiram mu tom 5.

24. Se Kaem balam, "Ali te mel duap duap marak sokel ago mu aratomonko, mel bibiya, mel gotektek, mel wonong ko, mel giarum ko." Se butata aratam. 25. Se Kaem mel suen biya imi nunga beteram, mu arigam yawarakala se ko amilmilaram.

26. Se Kaem balam, "Ana kariimet nunga betenak se ana turantala aratomonko. Nuna wal, inanganang, buruk-kausik, se wonong ko mel, giarum ko mel biya gotek nunga bitarmonko." 27. Se Kaem kariimet nunga beteram, noko turantala nunga beteram. Nu kari beteram, imet beteram. 28. Ale marak nungaram ale balam, "Nina kuriang suen biya iluwal, se sor suen biya te dagi namomon ale mel suen biya mu bitarmonko. Nina wal, inanganang, se giarum ko mel diwang suen la nunga bitalko. 29. Ani tam mel duap duap suen biya nunguning karogo bita ningarem mu nenenga na inang. 30. Bare sirsir, se tam gawa maramarak mu inanganang se mel giarum ningi bare nunga na inang ani betarem." Se Kaem mel balam mu aratam 31. se arigam yawarakala nunguningkiri se karogo amilmilaram. Se turom batagam ale ukiram mu tom 6.

--- 2 ---

1. Butatala Kaem taiti ali bita saparam. 2. Nu

tom 7 ningi ura bo me beteram, nu ura nukum kaolam ale noman saparam. 3. Nu tom 7 mu marak tuam, ale balam tom imi kako biya mam. Mu awuk, nu mel suen biya bita saparam ale kam mu te noman saparam. 4. Imi ali taiti Kaem Biya awukaya beteram bare ko dugu duap.

Adam Eva ilak nunga den.

5. Tom Kaem Biya taiti ali beteram mu tam sirsir mel bo me awete bagakaso, mu awuk tuwik kapurukko Kaem me balukaso. Se kari bo ningam ura te iluwokko mu me bagakaso. 6. Yu ali ningi la aratukaso sor suen biya yu tuikaso. 7. Udari te Kaem Biya ali gege tam ale kari te beteram se aratam. Se noko bur itugumam se kuamuru ningi namaram se kari marak ago barasam.

8. Kaem Biya ningam bo Iden beteram, koma worem bausa te, ale ningam mu te kari nu nungam mu beteram. 9. Ale balam se tam duap duap ali mu te

arataman. Tam mu yawarakala, ko nunguning kapara mu yawarakala tala. Ningam mu ko kusumuri tam bo sanamiwakaso, mu kariimet marak nungara ko tam. Se tam bo karogotala sanamiwakaso, kari te ikiok ale anapeya munan ningo se anapeya munan memek mu ko ikiokko.

10. Se yu bo Iden te aratukaso ningam owore yu tuikaso. Se yu imi suring ilagala ilagala gemaram.

11. Se yu suring bo giram mu balsan 'Pison' masan; sor nup Havila mu ningi geragoso. 12. Sor mu te ko gol yawarakala. Se ko tam bo karogo, ko gue kiri siring yawarakala. Se ko manga bo karogo, kumik guaram, nuna balsan 'oniks' masan. Mel mu te aniso mu yawarakala, koma kalel biya. 13. Se yu suring 2 mu nuna balsan 'Gion' masan; mu sor Kus mu ningi geragoso. 14. Se yu suring bo 3 mu nuna balsan 'Taigris' masan; mu sor Asiria ko koma worem bausa te mu ningi geragoso. Se yu kower bo 4 mu nuna balsan 'Yufretis' masan.

15. Buta se Kaem Biya nu kari mu tam ale ningam mu ningi beteram, nu te ura to se ko sinar taukko.

16. Ale kari mu maonam, "Ni tam nunguning suen la ningam imi ningi am noko. 17. Bare ni tam bo suwanta sanamiwoso, ni te ikiko anapeya munan ningo se anapeya munan memek te ikiko tam mu ko nunguning me noko. Ni no mu ni kuarko, nunguning."

18. Udari te Kaem Biya balam, "Kari kota bagurukko mu me terong. Ani ko bo noko tuartala bitirik se ilak wete бага se sangukko."

19. Kaem ali gege tam ale buruk-kausik inanganang suen biya te beteram se makingkala aratam. Se inanganang buruk-kausik nunup awurukko karogo kari beteram mu kote namaram. Se kari mu mel suwan suwan nunga nunup awuram se nunup mutang nungate anikaso. 20. Nu inanganang se buruk-kausik, wonong ko, giarum ningi ko mu suen la nunup awu saparam.

Bare kari mu kumik ko bo yawara nu ilak wete bagurukko mena, se nu kota suwan bagakaso. 21. Buta

se Kaem Biya negeram se kari mu aniram kueram. Aniwaram se ko worogorak sokel bo kutuwuram, ale aking ko kuwim mu nungam se sisiram. 22. Asele nu kari mu ko worogarak tam mu te imet nungam. Asele imet mu tam ilak kari kote namaram tuam.

23. Se kari mu balam, "O imet imi aga turan la! Ko sokel mu aninga sokel te aratam, se ko kumik nunguning mu aninga angimik nunguning te aratam. Kaem aninga sail te nungam, buta se ani aurik `imet' maikko." 24. Buta se kari nuamnet bitiruk ale imet ilak baguruk se ilagala bagara suwanta.

25. Imet o kari o guang mena, nunguning la bagakasan, bare dolara me ikikasan.

--- 3 ---

Kari Kaem ko kuring me karo tuam.

1. Kari Biya buruk-kausik suen biya beteram, bare ma mu ko ikia kawel te suen la nunga kiaram. Se ma imet isuam, "Kaem nunguningta balam nina tam ningam ningi ware ko nunguning suen la me nalko balam e?"

2. Se imet ma maonam, "Ana tam suen biya ningam ningi aniso mu nunguning am nanakko. 3. Bare tam suwanta kusumuri sanamiwoso mu Kaem balam ana ko nunguning me nanakko mam. Nu balam ana tam mu nunguning nanak agi ilu tanak mu ana kuenakko mam."

4. Se ma imet maonam, "Mena, nina me kueralko. 5. Nina nal, mu nina Kaem iwitatala bagaral, se munan ningo awukala munan memek awukala mu ikialko. Se nu butata ikiam ale nina nigiring kaolam."

6. Se imet tam mu arigam, ko ariga yawara, ko nunguning betela yawara tala. Nu ikikaso nu ikia biyala uwutatala tauk musele yawarakala. Se nu tam mu ko nunguning tam ale nam. Ale sikina karogo nama ko kuari tuam se nam. 7. Se tairatela nuna ikiman nuna nunguning la nunumi ikiman, ale tam fik ko

gawa giman ale nunumi te ereman.

8. Sor baingam ale ipiram se kari ko imet ilak Kaem Biya ningam ningi aolak iluwam taikaso se kumik nirung ikiman ale nama tam duap ningi yumuman. 9. Bare Kaem Biya kari mu auram, "Ni apalak bagasam a?"

10. Se kari mu den koma balam, "Ani ni ningam ningi aolak iluwem se kimik nirung ikiem, ale ani nunguning la, se nguangerem ale yumuwasam."

11. Se Kaem isuam, "Awiri nika maonam ni nunguning la bagasam? Ni tam nunguning me noko ani balem bare ni naem agila?"

12. Se kari balam, "Imet nigita ani aisem ewere nu ani tam nunguning aisam se naem." 13. Se Kaem Biya imet isuam, "Ni anape ko munan sowore beterem?"

Se imet balam, "Ma aninga kulam se naem."

Kaem munan memek ko koma balam.

14. Se Kaem Biya ma iwita maonam, "Ni munan memek beterem. Buta se ni ikup giko. Nika ikup mu buruk-kausik suen biya nunga ikup kiarukko. Ni tom suen biya tagu luan te lagerko. Ale tom suen biya ali gege no se lagerko. 15. Ni imet ko kager kari, se imet nika kager kari uwutata lagaralko. Nika gue te, se imet ko gue te, mu nunumi kager tui tui lagomonko. Imet ko gue te mu nika supuling ita parasuwurokko, se ni noko suwik durum usirko."

16. Kaem aking imet iwita maonam, "Tom ni tagu ago mu ni ikup yaman biyala ka morukkowo; se kuriang ilupko mu yaman biyala ka irokko. Bare nika kari am ko kuarko, se nu nika bitokko."

17. Se aking Kaem Biya kari iwita maonam, "Ni ka niwus ko kuring karem ale tam nunguning ani me noko balem bare ni naem. Buta se ani ali maguwusam, se na inang ninguru me te kapurukko. Ni keta tom suen biya kimik sail yaman ikiok se na ko ura to se aratukko. 18. Tam kore ago mu, se sum sirsir memek ali te aratukko. Se ni giarum ningi ko tam gawa mu

no se lagerko. 19. Ni ali te ura kowar to se inang aratukko, ura kowar la ilu laga ali ningi namarko. Ani ali gege te nika nungem. Buta se ni piler ali ningi namarko."

20. Adam ko nuwus auram Eva, mu awuk, nu kariimet suen biya nunga taleng girigir imet.

Kaem Adam Eva ningam ningi nunga kaoram.

21. Se Kaem Biya mel saki nunga guang te guang nungam, ale ilagala mu nungaram se kataman.

22. Kaem Biya balam, "Aitak kari nu munan awuk bare ningo, se munan awuk bare memek mu ikiam, se nu ana iwita aratam. Se nu tam tom suen biya te marak bagurukko mutang me naukko." 23. Se Kaem Biya ningam Iden ningi kari mu kaoram, ale diruwuram se

ali nu te beteram bare te ura taukko namaram.

24. Ale Kaem noko engel kerabim saki ningam Iden mu ko koma worem bausa mu te nunga beteram se bagakasan. Ale batir bo tama kuamili iwita koma mu te karogo beteram se nama pilawakaso, kari bo marak nungara ko tam bare duap ningi namuruk bare ko.

Published 1983

Printed by the S.I.L. Printing Department
Ukarumpa, E.H.P., Papua New Guinea

National Library of Australia
Card Number and ISBN 0 86893 129 2